

Kunnskapsdepartementet
v/ Universitets- og høyskoleavdelingen
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref.: 15/162

Vår ref.:

Dato: 09.02.15

Høring – Rapport og finansiering av universiteter og høyskoler

Vi viser til brev av 08.01.15 der Kunnskapsdepartementet ber om høringsuttalelser til rapporten «*Finansiering for kvalitet, mangfold og samspill – Nytt finansieringssystem for universiteter og høyskoler*».

Norgesuniversitetet (NUV) har ved flere anledninger tatt til orde for behovet for utviklingen av et finansieringssystem for universiteter og høyskoler som stimulerer til og fremmer kvalitet i utdanningene og utviklingen av fleksible teknologistøttede utdanninger ved institusjonene og i et nært samarbeid med aktører i arbeidslivet.

NUV (tidligere SOFF) har arbeidet for en utvikling og utbredelse av fleksibel og nettbasert læring i høyere utdanning i over 20 år. NUV har i dag en bred forankring i sektoren gjennom styret og sekretariatets arbeid, og har som hovedarbeidsoppgaver å utvikle, samle og spre kunnskap om bruk av teknologi i utdanningene.

NUV er et organ under Kunnskapsdepartementet, og i Statsbudsjettet får NUV følgende oppdrag: «*Norgesuniversitetet skal stimulere til utvikling og bruk av teknologi for læring og fleksible studietilbud i høyere utdanning, og fremme utdanningssamarbeid mellom høyere utdanning og arbeidsliv gjennom bruk av læringsteknologi.*» Statsbudsjettet Prop. 1S (2014-2015)

NUV vil i dette høringssvaret kun kommentere og legge vekt på momenter som har betydning for vårt arbeidsfelt. Vi vil legge vekt på betydningen av finansieringssystemets mulighet til å stimulere institusjonene i høyere utdanning til å styrke utviklingen av kvalitet i utdanningene og å styrke utvikling og bruk av digitale læringsformer og utvikling av fleksible studietilbud, også i nært samarbeid med arbeidsliv.

1. Kunnskapsdepartementets nye sektormål for universiteter og høyskoler.

Kunnskapsdepartementet har fastsatt fire overordnede sektormål for universiteter og høyskoler i Prop. 1 S (2014–2015). Alle universiteter og høyskoler som får tildeling eller tilskudd fra Kunnskapsdepartementet, skal bidra til å nå disse målene.

For Norgesuniversitetet er sektormål 3 god tilgang til utdanning, spesielt viktig. Departementet skriver om dette målet:

«Regjeringen vil at alle skal ha tilgang til og muligheter for å ta høyere utdanning, uansett kjønn, etnisitet, sosial og økonomisk bakgrunn og bosted. Utdanningstilbudet skal også legge til rette for at det er tilgang til nødvendig arbeidskraft og kompetanse i alle deler av landet. Livslang læring er viktig for å legge til rette for nødvendig omstilling og fornying for den enkelte og for samfunns- og arbeidsliv».

Og som kvalitativ styringsparameter for dette sektormålet defineres: *fleksibel utdanning*.

For Norgesuniversitetet er videre sektormål 1 om høy kvalitet i utdanning (og forskning) av spesiell relevans. Norgesuniversitetet er opptatt av at digitalisering av utdanningen og pedagogisk bruk av IKT er virkemidler som skal og vil bidra til utdanningskvaliteten. Ikke bare fordi IKT effektiviserer rådende praksis, men også fordi IKT utfordrer rådende praksis og inngår i pedagogisk innovasjon. Dessuten vil digitaliseringen av studietilbud kunne styrke koblingen til forskningen, ved å utnytte forskningens metoder, verktøy og datagrunnlag. Relevante kvalitative styringsparametre for sektormål 1 er for Norgesuniversitetet derfor: ”studentene skal lykkes med å oppnå læringsutbyttet som er definert for studieprogrammene” og ”samspill mellom forskning og utdanning”.

Institusjonene skal innenfor denne nasjonale målstrukturen og regjeringens forventninger og prioriteringer, fastsette egne virksomhetsmål tilpasset institusjonens egenart/profil og utvikle egne strategier og planer for å nå målene. Institusjonene skal legge mål- og resultatstyring, med integrert risikostyring, til grunn for planlegging og oppfølging av sin virksomhet.

Dette betyr at Kunnskapsdepartementet gjennom utarbeidelsen av nye sektormål bidrar til økt fokus på utvikling av aktiviteter ved lærestedene knyttet til digitalisering og fleksible studietilbud. Dette er svært positivt for tilgangen til høyere utdanning, for mulighetene for utnyttelsen av det innovative potensialet bruk av teknologi og digitale læringsformer har for utvikling av utdanningene, og det er positivt for utviklingen av kvalitet.

Det er viktig at finansieringssystemet for høyere utdanningsinstitusjoner støtter opp om en slik virksomhet, og bidrar til at institusjonene både har et strategisk og praktisk fokus på utvikling og bruk av fleksible studier og digitale læringsformer.

2. Forslagene i rapporten

Ekspertgruppen legger vekt på å videreføre et enkelt og oversiktlig finansieringssystem som bidrar til å vektlegge noen viktige områder for resultatoppnåelse. Gruppen mener at institusjonene har og skal ha et betydelig ansvar for å oppnå målene som er satt. Institusjonenes styre skal gis mulighet til å utøve strategisk ledelse. Ekspertgruppens forslag vil ikke endre på dette. I lys av dette ønsker gruppen få men sterke incentivordninger, dette fordi selve virkemiddelet med incentiver svekkes hvis man lager for mange, prioriterer for mye. Gruppen foreslår følgende hovedelementer i en modell for finansiering:

- Basis
- Resultatbaserte komponenter
- Avtaler
- Konkurransarenaer

Vi vil i fortsettelsen fokusere på mulighetene som ligger i forslaget om strategiske utviklingsavtaler opprettet mellom institusjonene og departementet, såkalte ”UKP”-avtaler.

Rapportens kapittel 6.6

Utvikling av institusjonsprofiler sees på som viktige virkemidler for å nå målet om økt kvalitet, møte samfunnets behov og bidra til at institusjonene hevder seg internasjonalt. For at finansieringssystemet skal bidra til dette anbefaler ekspertgruppen at det innføres en avtalemekanisme. Avtalen skal inneholde målsettinger for institusjonen, der måloppnåelse får en finansiell konsekvens etter avtalens utløp. Ekspertgruppen foreslår at avtalene skal inneholde tre hovedelementer, som også henger tett sammen

- Utvikling av kvaliteten
- Samspill med samfunns- og næringsliv
- Utvikling av institusjonenes profil

Denne type avtaler kan sees på som en videreutvikling av den styringsdialogen som er opprettet mellom institusjonene og departementet. Disse dialogene representerer allikevel ulik grad av koordinering og oppfølging. Avtalene foreslås bl.a. fordi det er et behov for å foreta strengere prioriteringer fra institusjonenes side, og en sterkere koordinerende funksjon fra myndighetenes side. Målutforming og arbeid med måloppnåelse blir satt i system, måloppnåelse får finansielle konsekvenser.

6.6.2 Utvikling av kvalitet

NUV mener dette er et godt forslag som kan bidra til ønsket økt fokus fra institusjonenes side på oppgaver som myndighetene og samfunnet for øvrig etterspør. Vi vil her trekke frem betydningen av økt fokus på og styrket arbeid med utviklingen av kvaliteten i utdanningene, og betydningen av å inngå spesielle avtaler med institusjonene med fokus på:

- Utvikling av kvaliteten i fleksible studier og digitale læringsformer
- Utvikling av nye læringsformer med bruk av teknologi, på nett og på campus
- Utvikling av studentaktive læringsformer der digitale læringsverktøy gir nye muligheter

Norske utdanningsinstitusjoner må i mye større grad utnytte de mulighetene som finnes i bruk av teknologi for læring. Bruk av teknologi og digitale læringsformer kan bidra til bevisstgjøring og kvalitetsheving av utdanningene, til en økt tilgjengeliggjøring av høyere utdanning, til at lærestedene i større grad gjør seg bemerket med sine utdanningstilbud utenfor landets grenser osv. Bruk av digitale læringsformer og utvikling av fleksible studier bidrar til en synliggjøring og transparens i utdanningstilbudene som vil øke behovet for fokus på kvalitet, og stimulere til eksellens, relevans og endring.

6.6.3 Samarbeid samfunn- og næringsliv

Ekspertgruppen anbefaler utviklingsmål for den enkelte institusjon om samspill med samfunns- og næringsliv, og omtaler denne type samspill i temmelig generelle former. Et viktig resultat av et godt samspill her er utviklingen av gode relevante utdanninger som møter arbeidslivets behov. NUV er opptatt av behovet for utviklingen av relevans i utdanningene, relevans som en viktig del av arbeidet med kvalitet. Potensialet er stort i utvikling og bruk av gode teknologiske verktøy og digitale læringsformer som er tilpasset læringen i skjæringspunktet mellom akademias krav og arbeidslivets behov. Vi anbefaler at utviklingsmålene i avtalene blir så konkrete at man også adresserer behovet for innovasjon og bruk av teknologi i utviklingen av denne type utdanninger. Potensialet med bruk av fleksible digitale læringsformer og nettbaserte løsninger er stort

- i utviklingen av studentaktive læringsformer, og
- i mulighetene for arbeidslivets aktørers direkte deltakelse i utviklingen av det faglige innholdet i studiene.

Nye digitale læringsformer og MOOC bidrar til bedret tilgjengelighet og store muligheter for læring på arbeidsplassen. Den internasjonale utviklingen og MOOC-tilbudene fra anerkjente høyere utdanningsinstitusjoner over hele verden, gir også den norske arbeidslivet en unik mulighet til å skaffe kompetanse og sørge for kompetanseutvikling av sine ansatte fra kilder uavhengig av norske utdanningsinstitusjoner. UH-institusjonene må utnytte denne utviklingen til sin fordel og utvikle sine egne tilbud innen fleksible, nettbaserte utdanningstilbud og MOOC. Vi viser her til MOOC-utvalgets anbefalinger til finansieringsutvalget fremmet i NOU 5:2014 «MOOC til Norge». MOOC-utvalget viser til den betydelige internasjonale utviklingen innen digitale læringsformer, betydningen dette vil få for norske utdanningsinstitusjoner og arbeidslivet. Utvalget anbefaler å bevilge offentlige midler til en større offensiv satsing på kompetanseutvikling med bruk av MOOC, som forutsetter samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene, det offentlige og partene i arbeidslivet. Utvalget anbefaler også at samarbeid mellom universiteter og høyskoler og arbeidslivet blir brukt som insentiv i finansieringssystemet. NUV støtter denne anbefalingen.

6.6.4 Utviklingen av institusjonenes profil

Fokus på kvalitet, innovasjon, bruk av teknologi og nye digitale læringsformer og samarbeid med arbeidslivet er sentrale og viktig oppgaver som bygger opp om UH-institusjonenes samfunnsoppdrag. NUV mener dette er viktige satsinger ALLE institusjonen må ha med i oppbyggingen av sine profiler.

Det er også viktig at institusjonene merker seg de mulighetene de har til egen markedsføring og benchmarking gjennom den synligheten og tilgjengeligheten utvikling og bruk av MOOC, nettbaserte studietilbud, åpne tilgjengelige digitale læringsressurser og digitale læringsformer som ledd i utdanningskvaliteten kan gi. Det er av stor betydning at institusjonene utforsker og utnytter disse mulighetene. Vi vil igjen vise til NOU 5:2014, som utreder grundig de utfordringene og mulighetene som ligger i den teknologiske utviklingen og MOOC. En fremtidig utnytting av disse mulighetene må inngå som utviklingsmål i avtalene som skal etableres mellom Kunnskapsdepartementet og de høyere utdanningsinstitusjonene.

Det er generelt sett flere områder i utredningen der utvikling og bruk av digitale læringsformer som ledd i kvalitetsutvikling i utdanningene, kan stimuleres som følge av et nytt finansieringssystem. Vi savner imidlertid at disse viktige områdene ikke bare nevnes eksplisitt, men at det også knyttes direkte økonomiske insitamenter til disse. De bør være en konkret del av vurderingsparameterne i avsnittet om avtaler. Fleksibilisering og bruk av digitale læringsformer, kan være et gjennomgående perspektiv knyttet til alle de tre foreslåtte avtaleområdene (utvikling av kvaliteten, samspill med samfunns- og næringsliv, utvikling av institusjonenes profil).

Utover det vil vi anbefale å vurdere en egen indikator for digitalisering som virkemiddel i arbeid med utdanningskvalitet, både når det gjelder campus, nettbaserte tilbud, og kombinasjoner (blended learning).

Tromsø 09.02.15

Jens Uwe Korten, Styreleder

Eva Gjerdrum, Direktør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur